פטומי מילי בעלמא הוא אמר ליה רב אשי לאמימר טעמא מאי כיון דלוקח בעי לאתנויי והכא מוכר קא מתני אמרת פטומי מילי בעלמא הוא אלא מתניתא דקתני לכשיהיו לך מעות אחזיר לך מוחר דמוכר הוא דבעי לאתנויי, מוכר לא אתני ולוקח קא מתני, ואמרינן מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא ואמר רבא סיפא דאמר ליה מדעתיה, טעמא דא"ל מדעתיה, הא לא א"ל מדעתיה, לא אמרינן פטומי מילי בעלמא הוא? א"ל נעשה במאן דא"ל מדעתיה. אתמר: ההוא שכיב מרע דכתב לה גיטא לדביתהו, אנגיד ואתנח, אמרה ליה אמאי קא מתנחת, אי קיימת, דידך אנא, אמר רב זביד *פטומי מילי בעלמא הוא א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ואי לאו פטומי מילי, מאי, בדידה קיימא למישדי תנאה בגיטא, בדידיה קיימא למשדי תנאה! מהו דתימא הוא גופיה אדעתא דידה קא גמיר ויהיב גיטא, קא משמע לן: הלוהו על שדהו: אמר רב הונא בשעת מתן מעות קנה הכל לאחר מתן מעות לא קנה אלא כנגד מעותיו ורב נחמן אמר אפילו לאחר מתן מעות קנה הכל, עבד רב נחמן עובדא גבי ריש גלותא כשמעתיה, קרעיה רב יהודה לשטריה, אמר ליה ריש גלותא: רב יהודה קרע לשטרך. אמר ליה דרדקא קרעיה, גברא רבה קרעיה, הוא ביה טעמא וקרעיה. איכא דאמרי אמר ליה דרדקא קרעיה, דכולי עלמא לגבי דידי בדינא דרדקי נינהו. הדר אמר רב נחמן אפילו בשעת מתן מעות לא קנה ולא כלום איתיביה רבא לרב נחמן אם אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים הרי היא שלי, הרי היא שלו. אמר ליה: אני אומר אסמכתא קניא ומניומי אמר *אסמכתא לא קניא, ולמניומי קשיא מתני'? איבעית אימא מתני' רבי יוסי היא דאמר *אסמכתא קניא איבעית

פטומי מילי · אין אלו אלא דברי תנחומין בעלמא לפטס את לבו: **הא לא אמר ליה מדעתיה אסור** · אלמא על כרחיה מקיים תנאה לפיכך אינו מכר והוה ליה כרבית ולא אמרי' פטומי מילי נינהו הואיל ולא אתני מוכר: **א"ל** · הא דרבא נעשה כאומר מדעתיה אתמר, הכי אמר רבא לעיל מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רבא סיפא כיון דבעי מוכר אתנויי ולא אתני והלוקח קאמר ליה מנפשיה נעשה כאומר ליה מדעתיה אחזירנה אם ארצה ואע"ג דלא פריש מדעתיה כמאן דפירש דמי ואין עליו לכופו הלכך אי"נ אהדרינהו, השתא הוא דהדר זבין להו: **דכתב לה גיטא לדביתהו** · שלא תזקק ליבום ולא כתב לה על תנאי אם מתי: **פטומי מילי** · אין אמירה זו קבלת תנאי אלא לנחמו, ואם תרצה תנשא לאחר: **ואי לאו פטומי מילי מאי** · ואף אם אמרה באמת וקבלת שבועה גמורה מאי: **בדידה קיימא כו'** · בתמיה הגט אינו אלא מדעת האיש וצריך למוסרו לה על התנאי ואם לא התנה בשעת נתינה, תנאי שלה אינו כלום ואפי' אמרה קודם לכן ולא דמי לממון, דמשעבד נפשיה בדיבוריה: **בשעת מתן מעות** · התנה על מנת כן קונה הכל ואם לאחר מתן מעות התנה אין בדבריו כלום: **דרדקא קרעיה** · בתמיה וכי לא אדם גדול הוא לא קרעו בלא טעם: **אני אומר אסמכתא קניא** · הייתי רגיל לומר קנה הכל דאסמכתא קניא אבל מניומי חלוק עלי והחזירני מדברי, והא אסמכתא היא הבטחה בעלמא לסמוך על דבריו שאם לא ימלא דבריו יתן לו שוה מאתים במנה: **רבי יוסי** · בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסח·) מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו כו':

פטומי [א] מילי בעלמא הוא · דוקא הכא שכבר עמדו על סוף לקנות שלא באחריות והיה מצטער הלוקח שלא היה מתרצה המוכר למוכרה באחריות והוא לא היה רוצה להניח מלקנותה בשביל כך ולהכי הוי פטומי מילי בעלמא אבל אם בתחילת הדברים פתח המוכר קני לך שדי דאי טרפי לה מינך כו' לא הוי פטומי מילי אלא תנאי גמור כי בודאי לא נתכוון ללוקחו אלא באחריות כמו שפתח לו המוכר ונפקא מיניה למ"ד[אחריות] לאו טעות סופר הוא או לשאר תנאים וכן בסמוך מיירי שנתרצה וגמר בדעתו ובפיו לגרש בלא תנאי והיא באתה לנחמו בדבריה:

קמ"ל · פירוש דכי נמי אדעתה דידה מקנה לה אינו חוזר דגם היא לא אמרה אלא פטומי מילי משמע הכא דש"מ המגרש אשה סתם אם עמד אינו חוזר בגט וכן משמע במי שאחזו (גיטין דף עה: ושם) שהולך שמואל לתקן בגיטא דשכיב מרע אם מתי יהא גט ואם לאו לא יהא גט ומכאן מקשה ר"ת על פ"ה ור"ח דפי' הא דאמר רב הונא במי שאחזו(שם דף עב: ושם)גיטו הרי הוא כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ופי' דאסתם ש"מ קאי דכשנתן גט סתם אם עמד חוזר כמו במתנה ומיהו י"ל סוגיא דהכא ושמואל פליגי אדרב הונא דה"נ פליגי עליה התם רבה ורבא ושוב מקשה ר"ת שם על פירושו ומפרש דרב הונא אמתניתין דהתם קאי אמהיום אם מתי מחולי זה כו' אבל כשנותן סתם מודה רב הונא דאינו יכול לחזור ושם (ד"ה אמר) מפורש:

לאחר מתן מעות לא קנה אלא כנגד מעותיו · וא"ת יקשה כדפריך בסמוך מי קא"ל קני לגוביינא והלא אמר ליה קני הכל לסוף ג' והכל אינו קונה ולכך אף כנגד מעותיו לא יקנה ואע"ג דלעיל בפרק הזהב (דף מח: ושם) אמרינן גבי ערבון שקונה כנגד ערבונו אע"פ שהתנה עמו כפליים התם לפי שנותן ערבון לקנות כנגדו עד שיביא שאר מעות ויקנה הכל אלא שמתנה שאם יחזור בו מוכר שיקנה כפליים וי"ל דהכא ה"פ לאחר מתן מעות לא קנה אלא אם התנה עמו קני לגוביינא קני כנגד מעותיו וא"ת כי התנה נמי לגוביינא לא ליקני דאסמכתא הוא כדפירש לקמן וי"ל דהכא רב הונא קאמר לה דאמר בשעת מתן מעות קנה הכל אע"ג דבשאר אסמכתא לא קני והטעם מפרש בסמוך וה"כ שלא בשעת מתן מעות קני לכל הפחות כנגד מעותיו:

ומניומי אמר אסמכתא לא קניא · כלומר החזירני מדברי כדפי' בקונ' וא"ת בלא מניומי נמי קבלה רב נחמן בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסח· ושם) מרבה בר אבוה אמר רב אין הלכה כר' יוסי ומיהו יש ספרים דגרסי הלכה כר' יוסי ואי אפשר לגרוס כן כדמוכח בפרק(*ארבעה נדרים) (נדרים דף כז·) גבי ההוא (א)דאתפיס זכוותיה בב"ד ואמר אי לא אתינא עד תלתין יומין ליבטלו זכוותי ולא אתא אמר רב הונא בטילין זכוותיה ופריך והא אסמכתא היא ומשני שאני הכא דאתפיס ופריך כל היכא דאתפיס לאו אסמכתא היא והתנן מי שפרע מקצת חובו והשליש שטרו כו' ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב אין הלכה כר' יוסי ועוד ק' דמאי פריך התם אדרב הונא מדרב נחמן והא רב הונא פליג עליה הכא ואמר בשעת מתן מעות קונה הכל וא"ת ליה דאסמכתא קנייא (ב) ומיהו לרב הונא יש ליתן טעם דבשעת מתן מעות לא חשיב לה אסמכתא דהתם בנדרים ודאי הוי אסמכתא דאין הפץ שיתקיים הקנס והגוזמא אלא מתנה כך להסמיך חבירו על דבריו אבל הכא על דעת כן מלוהו מעותיו שתהא השדה משועבדת בידו אם לא יתן לו עד שלש שנים אבל לרב נחמן דאמר דאף לאחר מתן מעות קונה הכל לא יתכן טעם זה ומפרש ר"י טעם שוה לשניהם דהכא קני טפי מבעלמא שבתחילת המשכנתא הוי קצת כעין מקח וממכר שמקנה לו כל הקרקע להשתעבד לו בתורת משכון וגם עשה לו טובה בהלואה הלכך כשמתרצה לו שיהא שלו אם לא יתן לו עד ג' שנים יש בדעתו לקיים ולא להסמיכו על דבריו אמר כן אלא גומר בדעתו להקנות לו ולרב הונא כדאית ליה ולרב נחמן מקני דהדר ביה כדאית ליה ומשום דעדיפא הך אסמכתא משאר אסמכתא אתי שפיר *(נמי) למניומי ולרב נחמן בתר דאהדריה מניומי דמהני הכא מעכשיו בלא ב"ד חשוב ובפ"ג דנדרים (דף כז:) אמרי' והלכתא אסמכתא קניא והוא דקנו מיניה בב"ד חשוב וכתם קנו מיניה הייט קנין סודר וקנין סודר אינו אלא מעכשיו דלא מהני לקנות בו אחר זמן כיון דבההיא שעתא כבר הדר סודר לגרי' כדאמר בפרק השותפין בנדרים (דף מח:) [ב]אלמא בשאר ~~אסמכתות~~ אפי' מעכשיו לא קני אלא דוקא בב"ד חשוב ומיהו קנס שעושין בשעת שידוכין מהני אפילו לא קנו בב"ד חשוב כיון שנוהגין בו כל העולם מידי דהוי אסיטומתא דלקמן (דף עד·) דקניא ועוד דבדין הוא להתחייב כל החוזר בו כיון שמבייש את חבירו וכן אם קבל עליו המלמד בשעה שהשכירוהו קנס אם יחזור בו ולא נמלא מלמד אחר מזומן אין זה אסמכתא דלא חשיב גוזמא כיון שמפסידו והוי כמו (לקמן דף קד·) אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא דלאו אסמכתא היא וה"ה דפרק ארבעה נדרים דפריך מרב נחמן ארב הונא טפי ה"ל למיפרך דרב הונא אדרב הונא דרב הונא אית ליה הכא דאסמכתא לא קני אע"פ דתפיס המלוה והוי כמו אתפיס דהתם דקאמר לאחר מתן מעות לא קנה וי"ל דהתפיסה דהכא דהוי במקרקעי לא חשיב כאתפיס דהתם דהוי במטלטלי [ג] ור"ת תירץ אקושיא דלעיל דלא קשיא דרב הונא דאמר הכא בשעת מתן מעות קנה אדרב הונא דנדרים דהכא קני משום דתפיס מלוה גופיה ולעיל בפרק הזהב (דף מח:) דלא קני מוכר הערבון אע"ג דתפיס ליה הייט משום דלא קני לוקח כפליים דאיהו לא תפיס:

א

[עי' תוס' גיטין עה· סד"ה לאפוקי]

[לקמן עג: קד: קט' קיז: ב"ב קסח· קעג: סנהדרין כד:]

צ"ל בפ' ג' דנדרים

רש"ל מ"ז

[לעיל מח: וש"נ]

נה א ב ג מיי' פי"ח מהל' מכירה הל"ג ובכ"מ שם טוש"ע י"ד סי' קעד סעי' א וג"ע בטוש"ע ח"מ סי' רז סעי' א וסעי' ז וע"ש:

נו ד מיי' פ"ו מהל' מלוה הל' ד ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג לאוין קצג טוש"ע י"ד סי' קסד סעי' ד וטוש"ע ח"מ סי' רז סעי' ט:

נז ה מיי' שם ופי"א מהל' מכירה הל' ג ועי' בכ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רז סעי' ט·

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומניומי וכו' גבי ההוא גברא דאתפיס: (ב) בא"ד ומיהו לרב הונא · נ"ב כלומר אבל בלא ר"נ לא קשיא דרב הונא אדרב הונא דבסוגיא דנדרים משמע דתופס בפשיטות אליבא דרב הונא דאסמכתא לא קניא וכאן ס"ל דקניא בשעת מתן מעות דיש ליתן טעם דבשעת מתן מעות על דעת כן הלוהו כו' אבל לר"נ ליכא לתרוצי שהולך מניומי להחזירו · אע"פ שהיה יודע מילתיה דרי' אבהו משום דכאן קנה יותר כיון שעל דעת כן הלוהו עד שהחזירו מניומי שהרי ר"נ ס"ל דאף לאחר מתן מעות קונה הכל אע"פ דליכא למימר שע"ד כן הלוהו:

◆

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה פטומי כו' · נ"ב עי' הג"אומש"ש: [ב] שם ד"ה ומניומי · אלמא בשאר כו' · נ"ב ורמב"ם כתב דכל מעכשיו קנה: [ג] שם ור"ת תירץ כו' · נ"ב וכ"ד הרמב"ם וכתב דבערבון באמת קנה המוכר. ועי' רש"י שם ד"ה דין כו' שכתב כדברי תוס' דלא קנה וכ"ד ש"פ:

◆

גליון הש"ס

גמ' כיון דלוקח בעי לאתנויי · עיין כתובות דף פג ע"א תוס' ד"ה כדרב כהנא:

נושא/מתנה
מח' ר' הונא ור"נ בדין מלוה שקבל שדה כמשכון מן הלוה והתנה שאם אחר ג' שנים לא ישלם החוב - השדה יהיה שלו
א- התנה בתנאי בשעת מתן מעות (היינו בשעת ההלואה)
ב- לאחר מתן מעות
Ⓘ Ⓘ
ב' שלבים בר' נחמן
ג' לשונות ב-I
תת נושא
אסמכתא

*ואמר לו אם אי אתה נותן לו מכאן ועד ג' שנים הרי היא שלי הרי היא שלו

איבעית אימא דאמר ליה קני מעכשיו. א"ל *מר ינוקא ומר קשישא בני דרב חסדא לרב אשי הכי אמרי נהרדעאי משמיה דרב נחמן האי אסמכתא בזמניה קניא בלא זמניה לא קניא, א"ל כל מידי: בזמניה קני בלא זמניה לא קני, דלמא הכי קאמריתו-אשכחיה: בגו זמניה וא"ל "קני" קני, בתר זמניה ואמר ליה "קני" לא קני, מאי טעמא: מחמת כיסופא הוא דקאמר ליה, ולא היא, דאפילו בגו זמניה נמי לא קני והאי דקאמר ליה "קני" קא סבר כי מטי זמניה לא ליתי ליטרדן. אמר רב פפא האי אסמכתא זימנין קניא וזימנין לא קניא - אשכחיה: דקא שתי שברא קני, דקא מהפך אוזזי לא קני. א"ל רב אחא מדפתי לרבינא דלמא *לפכוחי פחדיה קא שתי אי נמי איניש אחרינא אסמביה אוזזי? אלא אמר רבינא אי קפיד בדמי ודאי קני. אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא דלמא סבר כי היכי דלא תיתזיל ארעיה. אלא אמר רב פפא [א] אי קפיד בארעא ודאי קני, ואמר רב פפא אף על גב דאמור רבנן אסמכתא לא קניא, אפותיקי הויא למיגבא מינה. א"ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא מי קאמר ליה "קני לגוביינא", אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא ואי אמר "קני למיגבא מיניה" קני, סוף סוף אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא! אלא אפותיקי דקאמר רב פפא מאי היא? *דאמר ליה "לא יהא לך פרעון אלא מזו". ההוא גברא דזבין ליה ארעא לחבריה באחריות, א"ל "אי טרפו ליה מנאי מגבית לי מעידי עידית דאית לך?" [ב] אמר ליה "מעידי עידית לא מגבינא לך דבעינן למיקם קמאי אלא מגבינא לך מעידית אחרים דאית לי" לסוף טרפוה מיניה, אתא בדקא שקיל לעידי עידית, סבר רב פפא למימר "מעידית" א"ל והא קיימא, א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ולימא ליה "כי אמרי לך אנא *מגבינא לך דהוה 'עידי עידית' קיימא השתא קיימא ליה 'עידית' במקום 'עידי עידית'". רב בר שבא הוה מסיק ביה דרב כהנא זוזי, א"ל "אי לא פרענא לך ליום פלוני גבי מהאי חמרא" סבר רב פפא למימר כי אמרינן 'אסמכתא לא קניא' הני מילי בארעא, דלאו לזבוני קיימא אבל חמרא, כיון דלזבוני קאי כזוזי דמי, א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא הכי אמרי משמיה דרבה "כל ד"א לא קני". אמר רב נחמן השתא דאמור רבנן אסמכתא לא קניא הדר ארעא והדרי פירי, למימרא דסבר רב נחמן מחילה בטעות לא הויא מחילה והאיתמר *המוכר פירות דקל לחבירו: אמר רב הונא עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו, משבאו לעולם אין יכול לחזור בו ורב נחמן אמר אף משבאו לעולם יכול לחזור בו, ואמר רב נחמן מודינא דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מיניה? התם זביני הכא הלואה. אמר רבא

הוה

ולאיבעית אימא מתני' דא"ל מעכשיו קנה · אם לא אתן לך*(א) עד שלש שנים, דלאו אסמכתא היא אלא קנין גמור היא שע"מ מכר גמור החזיק בה מעכשיו בדמים הללו ואזולי אוזיל גביה וזה קיבל עליו שאם יחזיר לו מעותיו עד שלש שנים יקבלם והפירות לרבי יהודה לוקח אוכלן ולרבנן משלשין אותן: **בזמניה קניא** · קס"ד הגיע זמן ולא נתן לו מעותיו: **בלא זמניה** · קודם שהגיע: **אשכחיה** · לוה: **בגו זמניה** · וא"ל "קני, לא אפדנה עוד": **קני** · דגמר ואקני, דאי לא, למה ליה למימר ליה הלא אין יכול עכשיו לתובעו: **לא ליתי ליטרדן** · ולדחייה בעלמא משום כיסופא: **אשכחיה** · ביום הזמן: **דשתי שיכרא** · בחנות אין זה עצב לחזור אחר פדיון שדהו ודעתו לשקעה: **לפכוחי פחדיה** · להפיג דאגתו שדואג על המעות דכתיב (תהלים קד) ויין ישמח: **אי קפיד בדמי** · אם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות משויין: **ודאי קנה** · אינו חש אם תשקע שדהו: **דלא תיתזיל ארעיה** · שאם יראה אותו מחזר אחר מעות ומוכר נכסיו בפחות, מוזיל קרקעותיו, ולעולם אנוס הוא ולא גמר ומקני: **קפיד בארעא** · שלא ימכור שום קרקע אפילו *בשוויו: (ג) **למיגבא (ביה) מיניה** · קונה בה כנגד מעותיו, ואם בא לפרוע המעות לאחר זמן, לא יקבלם: **סוף סוף אסמכתא היא** · דלא א"ל קני לגוביינא אלא "אם איני נותן לך מכאן ועד שלש שנים" הדר הויא לה 'אסמכתא' דכל "דאי" אסמכתא הוא: **אלא אפותיקי דרב פפא היכי דמי** · דגבי אסמכתא תיהוי אפותיקי: **דא"ל לא יהא לך פרעון אלא מזה** · אף בתוך שלש שנים ואם אין אני נותן לך מגופה כנגד מעותיך עד שלש שנים, תהא כולה שלך, בהא אמר רב פפא דאע"ג דלא קניא למיהוי כוליה דידיה לאחר ג', אפותיקי הוי למגבי מיניה, דבלאו אסמכתא נמי שוייה אפותיקי: **מגבית לי** · כנגד מעותי מעידי עידית דאית לך: **בידקא** · שטף נהר, שטפה לעידי עידית וכשבא זה לגבות מן העידית כפי תנאו אמר לו לא תיגבי אלא מבינונית אחרת שיש לי: **כי אמינא לך אנא** · לגבות מעידית: **גבי מהאי חמרא** · ופסק דמים ולבסוף אייקר: **והדרא פירי** · [ג] לאחר שלש אם אכלן לוקח: **מחילה בטעות** · כי האי דהמוכר סבר שהיא קנויה ללוקח ומן הדין אוכל פירות ומוחל על אכילתו: **מוכר פירות דקל** · קודם שחנטו פירותיו: **עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו** · אם בא לחזור בו קודם שחנטו פירותיו חוזר [ד] דאפילו למ"ד (יבמות דף צג·) אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הני מילי שבא לחזור אחר שבא לעולם: **משבאו לעולם אינו יכול לחזור בו** · דקסבר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בשעת המכר שיהיה המכר חל לכשיבא לעולם: **אף משבאו כו'** · דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **לא מפקינן מיניה** · שהרי כל זמן שלא חזר מחל על אכילתו ואע"פ שבטעות, שלא היה יודע שיוכל לחזור, מחילה היא: **הכא הלואה היא** · ומיחזי כרבית שמתחילה בהלואה בא לו וכרבית קצוצה דמי ואין *אבק רבית בדבר הלואה אלא בדבר מכר כגון המרבה בפירות דמתניתין (לעיל ס:) :

אי קפיד בדמי קני · פי' בקונטרס אם מקפיד במכירת חפציו שלא לפחות משויו קנה קשה דא"כ הל"ל דלא ליתזלו מטלטלין ואמאי קאמר דלא ליתזל ארעיה ועוד דהא דמקפיד למכרן בפחות משויין דלמא משום דידע דאסמכתא לא קניא אע"ג דאית ליה להדורי אוזזי אי לא אסמכוה היינו משום דליקו בהימנותיה אבל למכור בפחות לא וכן מה שפירש אי קפיד בארעא למוכרה אפי' בשוויה ודאי קני ואמאי דלמא קפיד משום דאסמכתא לא קניא ונראה לפרש אי קפיד בדמי שהקפיד בשעת הלואה ליקח עליה שוויה בזה התנאי א"כ דעתו היה לשקעה ביד המלוה ופריך דלמא כי היכי דלא ליתזל ארעיה אינו רוצה לעשות שום תנאי שיש בו זלזול אלא *אי קפיד בארעא שאינו רוצה לעשות תנאי זה בשום קרקע אלא בזו, א"כ אין בדעתו לפדותה:

ואי אמר קני לגוביינא מי קני הא אסמכתא היא · וא"ת והא משמע בסוף פירקין (דף עג:) דלא הוי אסמכתא אלא היכא דאין בידו אע"ג דלא גזים כי ההוא דיהיב זוזי לחבריה למזבין ליה חמרא ופשע ולא זבין ליה או היכא דגזים אע"ג דבידו כי ההיא *דאם אוביר ולא אעביד אשלם אלפא זוזי אבל אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא (שם) דלא גזים ובידו לא חשיבא אסמכתא והכא מאי אסמכתא איכא אם נותן לו קרקע בחובו וי"ל דחשיב כמו גזים לפי שאין אדם רגיל למכור קרקעותיו כלל ובסמוך גבי חמרא דאמר כל דאי לא קני אע"ג דחמרא למכירה קאי התם נמי כמו גזים חשיב לפי שעדיין לא היה זמן מכר היין ונותנו עתה בזול:

התם זביני הכא הלואה · פירוש בקונטרס הכא הלואה ומתחזי כרבית שמתחילה בהלואה בא לידו וכריבית קצוצה דמי ואין אבק רבית בדבר הלואה אלא בדבר מכר כגון המרבה בפירות דמתניתין וקשה דאם כן פליג רב נחמן אדרבינא דאמר בריש פירקין (דף סב·) משכנתא בלא נכייתא בדינינו אין מחזירין ועוד דאמר לקמן בשמעתין משכנתא באתרא דמסלקי אכל טפי לא מפקינן מיניה ומשמע דליכא מאן דפליג ועוד דמשמע לפירוש הקונטרס דבמסקנא לרב נחמן מחילה בטעות הויא מחילה בר מהלואה משום דמיחזי כרבית ובכל דוכתין משמע דמחילה בטעות לא הויא מחילה לרב נחמן בחזקת הבתים (ב"ב דף מא· ושם ד"ה אמר) גבי רב ענן דשקיל בידקא בארעיה א"ל מחילה בטעות הויא ולעיל בריש המפקיד (דף לה·) גבי ההוא דאפקיד כיפי דאמר שומא בטעות הואי ותני נמי (נזיר דף לא·) ב"ה אומרים הקדש טעות אינו הקדש ובספ"ק דגיטין (דף יד·) אמרינן כל קנין בטעות חוזר [ה]ומפר"ת הכא הלואה דהלוה לא הקנה אלא בתורת מכר והמכר אינו כלום דאסמכתא לא קניא כמנא דהוי מחילה בטעות

עין משפט
נר מצוה

נח א מיי' פ"א מהל' מכירה הל' ז ופ"ו מהל' מלוה ולוה הלכה ד ועי' בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין פב טוש"ע י"ד סי' קסד סעי' ד וטוש"ע ח"מ סי' רז סעי' ט וסעי' יד :

נט ב ג טוש"ע ח"מ שם סעי' ט בהג"ה :

ס ד מיי' פי"א מהל' מכירה הל' ו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רז סעי' יג :

סא ה מיי' פ"ז מהל' מלוה ולוה הל' ד ועיין בהשגות ובמ"מ סמג לאוין קצג טוש"ע י"ד סי' קסד סעי' ד וטוש"ע ח"מ סי' רז סעי' יג :

סב ו טוש"ע ח"מ סי' רמח סעי' ב בהג"ה:

סג ז ח מיי' פכ"ב מהל' מכירה הל' ב סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רט סעי' ד :

[לקמן קד:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואיבעית וכו' אם לא אתן לך מכאן ועד שלש שנים : (ב) ד"ה למיגבא מיניה כצ"ל ותיבת ביה נמחק :

הגהות הגר"א

[א] גמ' אי קפיד בארעא כו' · נ"ב רי"ף ורמב"ם השמיטוה דס"ל דרבה דאמר לקמן כל דאי לא קני פליג אהא (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' ר"ז ס"ק כ"ב) : [ב] שם א"ל מעידי עידית כו' · נ"ב הטור ס"ס ק"ב כתב אם התנה לגבות מעידית וה"ל עידי עידית ונפסדה כו' ולמד מעובדא דכאן וצ"ע (כמ"ש בט"ז ס"ס ק"ב דלא כהס"ך שם) : [ג] רש"י ד"ה והדרא פירי לאחר כו' · נ"ב וכ"כ הרא"ש וש"פ דבתוך שלש אינו אסור אלא משום רבית ואבק רבית* הוא כמש"ל ס"ב א' ועתוס' ס"ז א' ד"ה פירי כו' והרמב"ם כתב אף בתוך שלש וכביטת הרי"ף כמש"ש בתוס' ד"ה הנ"ל ע"ש : [ד] שם ד"ה עד שלא דאפי' למ"ד כו' · נ"ב וכן לענין דאקני לכ"ע : [ה] תוס' ד"ה התם · ומפר"ת כו' · נ"ב עי' הג"א שהקשו ע"ז הפירוש אבל הרא"ש מפרש כפרש"י ופירש דכאן שניהם מיירי דידע ומחיל דלא הוי מחילה אבל משום רבית אסור ע"ש :

מבנה
"האי אסמכתא" לפעמים קונה ולפעמים אינו קונה

מבנה
דעות בהבנת ר' פפא
(מזקב) קושיות
"דלמא" (דחיות)
תשובות

נושא
דין של ר' פפא אע"ג דאמור רבנן אסמכתא לא קניא (לגבות כל השדה שהיא טוב יותר מחובו) מ"מ אפותיקי הוי לגבות מהשדה כנגד החוב
מבנה

"אסמכתא לא קניא" בהמשך הגמ' יובא הלכות הקשורות לכלל זה

נושא
נתן אחריות לגבות מעידית בזמן שהיו לו עידי עידית ועידית ונשטף העידי עידית ק"מ מהו לגבות עכשיו מהעידית

מבנה
סבר ר' פפא...
דחיות

מבנה
נקודה (של רבא)
דחייה

מסורת
הש"ס

גי' רש"ל לך
לג' שנים

[עי' פרש"י כתובות סט: ד"ה מר ותני' ב"ב ז: ד"ה מר ינוקא]

[תענית יג: ע"ש]

[ב"ק נו:]

מעידית
מגבינא ר"מ

יבמות צג: